

Rezime izvještaja guvernera – jun-jul 2019.

U Izvještaju guvernera za jun i jul 2019. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2019. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u junu i julu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2019. godinu.

Prema podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2018. godini iznosi 5,1%, dok je prema preliminarnim podacima u prvom kvartalu 2019. godine ostvaren realni rast od 3,0%, a u drugom kvartalu realni rast od 3,2% u odnosu na isti period 2018. godine.

Cijene su u julu 2019. godine, u odnosu na prethodni mjesec, manje za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u julu iznosila -0,4%.

Industrijska proizvodnja je u prvih sedam mjeseci 2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine zabilježila pad od 9,8%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije (-2,5%) i u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-22%), dok je rast proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena (13,6%).

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih šest mjeseci 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 8,7%, a prevoz robe smanjen za 4,1%. Broj prevezenih putnika u željezničkom saobraćaju je ostao nepromijenjen, dok je prevoz robe povećan za 2,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 1,1%, a prevoz robe za 8,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih sedam mjeseci 2019. godine proizvedeno ukupno 106.509 m³ šumskih sortimenata, što je za 23,3% manje nego u istom periodu 2018. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2019. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 12,3% i rast efektivnih časova rada od 3% u odnosu na isti period 2018. godine.

Prosječan broj zaposlenih u julu 2019. godine iznosio je 215.181 lica, što je za 0,8% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 8,1% više u odnosu na jul 2018. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u julu 2019. godine iznosio 34.576 što predstavlja pad od 2% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 17,2% u odnosu na jul 2018. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 07. 2019. godine, bio je 47.818 od kojih je 14.057 ili 29,4% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,3%, a u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine je bio veći 5,1%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju jula 2019. godine iznosio 618,7 miliona eura, i bio je manji za 0,4% na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou bio veći 1%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31.07. 2019. godine (14.057) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.020 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 23.709.410,07 eura što čini 3,8% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 12.037 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 595.020.641,23 eura, što čini 96,2% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 07. 2019. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata) odnosilo 17% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 38,3% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.510,6 miliona eura na kraju jula 2019. godine, i bila je 4,7% veća u odnosu na prethodni mjesec¹. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju jula 2019. godine iznosili 3.002,6 miliona eura i ostvarili su rast od 1,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na jul prethodne godine bili viši za 2,0%

---

¹ Podaci za bankarski sektor se odnose na stanje sistema na dati dan, u skladu sa primjenom relevantne međunarodne metodologije. Stoga izračun godišnje promjene poredi stanje u sistemu u trenutku poređenja (počev od aprila 2019. godine: 13 banaka) sa stanjem na dan u 2018. godini (15 banaka).

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,8% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u julu 2019. godine iznosili su 3.419,1 milion eura, i zabilježili su mjesečni rast od 4,9%, dok u odnosu na jul 2018. godine bilježe rast od 0,1%. Ukupan kapital banaka na kraju jula 2019. godine iznosio je 580,6 miliona eura, i u odnosu na prethodni mjesec bilježi rast od 1,6%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 13,7%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u maju iznosili su 139,5 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 6,8%, dok u odnosu na jun 2018. godine bilježe pad od 33,7%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju jula 2019. godine iznosili su 148,6 miliona eura i činili su 4,9% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 5,1%, dok su na godišnjem nivou bili manji za 31,8%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju jula 2019. godine iznosila je 6,17%, i bila je manja za 0,03 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj jula 2018. godine zabilježila pad od 0,28 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u julu 2019. godine iznosila je 6,44%, što predstavlja rast od 0,06 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,23 p.p. u odnosu na jul 2018. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,47% na kraju jula 2019. godine i manja je nego na kraju prethodnog mjeseca za 0,02%, dok je u odnosu na kraj jula 2018. godine ostvarila pad od 0,16 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 244,2 miliona eura na kraju jula 2019. godine, i bilježi pad od 1,2 miliona eura ili 0,5% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine niža za 3,4 miliona eura ili 1,4%. Tokom jula 2019. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 56,5%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 43,5%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 55,6 miliona eura za prvih sedam mjeseci 2019. godine. U njoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,8%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,2%).

U julu 2019. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,2 miliona eura kroz 218 transakcija. Ostvareni promet bio je za 9,1% veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 07. 2019. godine iznosila je 3.479,1 milion eura, i na mjesečnom nivou bilježi neznatan rast, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 13,1%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju jula 2019. godine bila 11.037,86 indeksnih poena, bilježi neznatan pad u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 4,8%. Indeks MNSE10 iznosio je 809,42 indeksna poena i bilježi neznatan pad u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 0,7%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u julu 2019. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 5,3 miliona eura. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u julu 2019. godine, iznosili su 174,1 milion eura ili 3,6% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za jul više za 6,4%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u julu 2018. godine, ostvaren je rast od 8,4%. Izdaci budžeta iznosili su 179,4 miliona eura ili 3,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je više za 15,1% u odnosu na jul prethodne godine, a u odnosu na plan za 3,3%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju juna 2019. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.133,7 miliona eura ili 65,2% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 61,4% BDP-a. Na kraju decembra 2018. godine, javni dug (bruto) Crne Gore iznosio je 3.268,6 miliona eura ili 70,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 393 miliona eura ili 8,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.760 miliona eura ili 59,8% BDP-a, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo 115,6 miliona eura ili 2,5% BDP-a.

U junu i julu su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće u 9. *Twining* misiji, u vezi sa procesom supervizorskog pregleda (*SREP*). Ostvareno je učešće na Pododboru za unutrašnje tržište i konkurenciju, održanom u Podgorici 12. juna 2019. godine. Na zahtjev Monstata, pripremljen je i dostavljen Izvještaj o kvalitetu statistike platnog bilansa (*BOP Quality Report*) za potrebe izvještavanja u okviru IPA 2015 projekta za Procedure makroekonomske ravnoteže (*MIP*). Ostvareno je učešće na radionici o međunarodnoj trgovini uslugama u Luksemburgu, u okviru IPA 2015. Ostvareno je učešće na koordinacionom sastanku na kome su razmatrane obaveze u pogledu planiranja i ispunjavanja završnih mjerila i preporuka iz Izvještaja EK za Crnu Goru 2019. Ostvareno je učešće na sastanicima radnih grupa za pregovaračka poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala, 9 – Finansijske usluge, 17 – Ekonomska i monetarna

unija, 18 – Statistika, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 30 – Vanjski odnosi i 32 – Finansijski nadzor.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u junu i julu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.